ՐԴ ՏԱՐԻ | ՇԱԲԱԹ 22 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1894 | ԹԻՒ 972

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ, ԷՍԿԻ ՊԱՆՔ ՕՍՄԱՆԻ
Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն
ետ չի դարձուիր

eaux du Journal HAÏRÉNIK
LATA, ancien local de la BANQUE IMP. OTT.

10 ՓԱՐԱՅ

ՀԱՅՐԵՆԻՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար	300 Թիւ	75 ղրշ	Մէճիտ
» »	150 »	40 »	»
Գաւառներու	300 »	100 »	»
»	150 »	50 »	»
»	75 »	25 »	»
Օտար երկիր	300 »	25 ֆրանք	
Ռուսիա	300 »	10 րուբլի	

Թղթատարի ծախքը Խմբագրութեան վրայ
[Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրշ փոստայի փուլը 100 ղրուշի տեղ]։

غلطه‌ده اسكی بانق عثمانیه.
حيره‌نيك غزته‌سی اداره‌سنه

10 ՓԱՐԱՅ

ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼ ՄԸ

Անգամ մը միայն խօսուեցաւ յի Հայ վարժարաններուն Նոր ոգաբարձութեան վրայ․ անկէ ետք ա՛լ ձայն-ձուն չելաւ։ «Գործք ոչ խօսք» Նշանաբանին սիրահար‑ները անշուշտ պէտք է գոհ մնան։ ժբաղդաբար լռութիւնը ամէն ա‑ն գործունէութեան հոմանիշ չէ։ Բերայի մեր կրթական հոգաբարձու‑թիւնը միջին ճամբէ մը կ'երթայ․ չ' խօսքէ եւ թէ' գործքէ հաւա‑սար անհրպետով մը հեռացած, իր որ ուժը խորհրդի կուտայ․ կը որհի ու կը խորհի, վասն զի «մեծ իդը» փնտռելու վրայ է։ Ամսական 5 ոսկիի գումարի մը անհնալող առապատկերին մէջ կը նշմարեն վարժարաններուն ջղային դրութեան մբողջացումը։ Առ այժմ կը խոր‑հին, մինչեւ որ այդ «Ս-ՕՔէՆ» իրակա‑նայ։ Ինչ եւ է, եթէ ստոյգ է ամէն լաւ գործ բազմակողմանի որհրդածութեան վրայ միայն հիմնուած ըլլալ, յուսալու ր Բերայի Հայոց համար կեան‑քում մէջ գէթ անգամ մը լաւ ն մը ընելու հաւանականութիւնը պիտի չնկատուի բոլորովին երեւա‑կայական տենչանք մը։

Մենք ալ այս յոյսին իբր մաս‑նակից խօսինք։

Մեզի կը հաւաստեն թէ Նոր հոգաբարձութիւնը կը պատրաս‑տէ ծրագիր մը որուն ամբողջակի գործադրութեանը շնորհիւ Բերայի վարժարանէն շրջանաւարտ աշակերտը պիտի կարենայ անմիջապէս մտնել Կեդրոնականը։ Կամ թէ, աւելի պարզ խօսելով, Բերայի վարժարա‑նը իր կրթական ծրագիրը պիտի յարմարցնէ Կեդրոնականին․ այսպէս ըսենք, երկուքը մէկտեղ ամբողջու‑թիւն մը պիտի կազմեն․ մէկը միւսին նախապատրաստական դասարանը պիտի ըլլայ։ Երբ այս խորհուրդը ծանուցուի իբր կատարուած գործո‑ղութիւն, այն ատեն Պոլսոյ Հայերուն հանրային կրթութիւնը կանոնաւոր վիճակի մը մէջ մտնելու համար յառաջդիմական մեծ քայլ մը առած պիտի ըլլայ։

Մենք ալ, մեր նախորդ սերուն‑դըն ալ, միշտ գանգատած ենք մեր վարժարաններուն խառնակ կացու‑թեան եւ կէս-ամլութեան վրայ։ Ի‑րաւ է որ միշտ բարեփոխութիւններ կը սպրդին վարժարաններուն մէջ, բայց հին խմորէն միայն մեծ զան‑գուած մը կը մնայ անեղծ անվթար։ Մեր կրթական դժբաղդ կացութեան պատճառները մէկ տեսակ չեն․ սա‑կայն եթէ խորը քննենք պիտի համոզ‑ուինք որ չարիքին գլխաւոր պատ‑ճառն է կրթական որոշ նպատակի մը անգոյութիւնը։ Ո՛չ մէկ վարժա‑րան գիտէ թէ իր աշակերտները ի՛նչ գործի կը պատրաստէ։ Իրենց ստացած կրթութիւնը բարձրագոյն վարժարան մը մտնելո՞ւ պիտի ծա‑ռայէ, թէ սանկ նանկ Պոլսոյ մէջ հացերնին ճարելու կարող արհեստաւոր պիտի ըլլան, արուեստագէ՞տ թէ գրագիր կամ վաճառական։ Մեր Թաղային վարժարանները կը հետե‑ւին շատ գէշ ընթացքի մը։ Ձենք պատրաստեր մեր աշակերտներն այն‑պէս որ երբ Թաղային վարժարանէ մը շրջանաւարտ ըլլան՝ իրենցմէ ա‑մէն մէկը կարենայ ապահովաբար շարունակել իր ունեցած նախնական պաշարովը իր կրթութիւնը, կամ թէ գործի մը մտնել այն մխիթա‑րութեամբ թէ ժամանակ չէ կոր‑սընցուցած դպրոցը եւ ինչ որ սոր‑ված է իրեն համար աւելորդ չէ։

Շատ մը բաներ իրարու կը խառ‑նենք․ պէտք եղածը, պէտք չեղա‑ծը մէկտեղ կը սորվեցնենք․ աշա‑կերտները կը պատրաստենք այնպէս որ երբ դպրոցէն ելլեն ամէն բան ընելու կարող ըլլան, եւ ահա կը տեսնենք որ բան մըն ալ չեն կրնար ընել։ Քանի մը լեզուներու նախա‑գիտելիքներ, քանի մը գիտութեանց սկզբունքներ, ամէնքն ալ կէս-կիս‑կատար, լեցուած են աշակերտին գլխուն մէջ։ Պատանին գրեթէ ե‑րիտասարդ է այն ատեն, ու իր գիտցածներէն մէկէն օգուտ մը քա‑ղելու անկարող է, վասն զի բան մը շնորհքով չի գիտեր։ Աշակերտին ժա‑մանակը կը փճացնենք։

Անպատեհ փոփոխութիւններն ալ ժամանակին փճացման գլխաւոր պատճառներէն մէկն են։ Մէկը այ‑սօր բան մը կ'ընէ, միւսը կը քան‑դէ․ այս ինչ հոգաբարձութիւնը ծրագրէն բաներ մը կը վերցնէ, միւ‑սը կուգայ բան մը կը դնէ, յա‑ջորդն ալ ուրիշ փոփոխութիւն մը կ'ընէ։ Բաշխելով քաշկռտելով տղան 17-18 տարեկան կ'ելլէ դպրոցէն — եթէ անկէ առաջ չէ ձգած։

Բայց դնենք Թաղային ո եւ է դպրոցի որոշ ու յստակ նպատակ մը, որուն հասնելու ժամանակն ալ ո‑րոշենք, մօտ օր մը այդ վարժարա‑նը հիմնապէս բարեփոխուած պիտի ըլլայ։ Երբ նպատակն ու ժամանա‑կը սահմանուած են, ուրիշ բան չի մնար ընելու բայց եթէ ժամանու‑մին միջոցները որոշել, եւ հոգաբար‑ձութեան կամ տնօրէնութեան միակ հոգը պիտի ըլլայ միշտ փնտռել լաւագոյն միջոցները։ Ասոնք այն ա‑տեն ինքնին պիտի ներկայանան, կամ ստեղծելու համար խելք պի‑տի յոգնեցնենք։

Բերայի մեր կրթական հոգա‑բարձութիւնը երբ իրեն աչքին առ‑ջեւ ունենայ Կեդրոնականին ծրա‑գիրը եւ որոշէ պատրաստել աշա‑կերտները ամենայն դիւրութեամբ Կեդրոնականին առաջին դասարանը մտնելու, փրկած պիտի ըլլայ Բերայի աշակերտները ժամանակի փճացու‑մէ, անօգուտ աւելորդ աշխատու‑թիւններէ, անպէտ ուսումներէ։

Յառաջիկայ յօդուածով մը կըր‑նանք աւելի մանրամասնօրէն բա‑ցատրել թէ Թաղային վարժարան‑ներուն եւ Կեդրոնականին միջեւ հաստատուած ներդաշնակութիւն մը ի՛նչ մեծ օգուտներ պիտի կրնայ ար‑տադրել մեր ընդհանուր կրթու‑թեանն ու զարգացմանը համար։

ՏԻՊԱՐ ՄԸ

ՀՈՂԻՆ ԿՑՈՒԱԾ ԹԷ ԱՆԿԷ ԲԱԺՆՈՒԱԾ

Երեւակայեցէք Տրապիզոնի մօտակայ գիւղ մը 60-70 տուն հայ ազգաբնա‑կութեամբ։ Շատ մը գիւղերու դէմ ճշմարիտ հակապատկեր մը իր ժողովըր‑դովը։ Առաջնորդարանը շատ քիչ ան‑գամ առիթ կ'ունենայ անոնց աղջիկ փախցնելու, հասի չհասի, վարժապետի ու եկեղեցիի վէճերովը զբաղելու։ Բող‑քին դատարաններն ալ հազիւ երբեմն լսելու առիթ կ'ունենան գիւղին բնա‑կիչներէն մէկին կամ ոմանց ի‑րարու դէմ դանդատներու դա‑տեր։ Հո՛ն տակաւին մեր քաղաքակըր‑թութիւնը տարածուած չէ, դրացին դրացնին ինչքին ու երջանկութեան աչք չի տնկեր, ոչ ոք եկեղեցիին դրամը կը խորէ։ Ասանկ բաներ չեն գիտեր․ գիտ‑ցածնին սա է թէ ո՛վ որ քսան փարայ վերցնէ Ս․ Սարգսի գանձանակէն՝ ան‑պատճառ քսան ղրուշ պիտի կորսնցնէ։ Ս․ Սարգիսն է անոնց եկեղեցիին պաշտ‑պան սուրբը, եւ Տ․ Անդրէաս քահանան է անոնց բարոյականին ու բարեպաշտու‑թեան վարդապետը։

Տ․ Անդրէաս 50ի մօտ մարդ մըն է, ալեխառն խոպոպիկ մօրուքով, գեղեցիկ դէմքով, որուն վրայ չեն կրցած աղտել քաշած տառապանքները։ Էն մեծը իր այդ գիւղի կեանքէն մէջ, անտարակոյս երեցկնոջ վաղահաս մահը պիտի նկատ‑ուի։ Երեցկինը մեռնելէ յետոյ, Տ․ Անդրէաս իր Մանուշակ աղջիկը կը կար‑գէ գիւղին վարժապետին հետ որ հոն սորված հոն մեծցած էր։ Տ․ Հայրը նոր տուն մը կազմակերպած եղաւ։ Մանչ զաւկին ալ, Դանիէլին, որուն պեխերը կը սկսէր մրոտել երիտասարդի հովեր ու թափեր կ'առնէր։ Ահա ասոնք կ'ըլլան Տ․ Անդրէասի մխիթարանքը իր կնոջը մահ‑ուան կսկիծներուն դէմ։

Ժողովրդէն այնչափ սիրուած մեր այս քահանան ապրուստը հոգալու համար պէտք չունի բնաւ մեռելաթաղի սպասե‑լու, կամ աղջիկ մը մէկէն միւսին առնել տալու կամ հասի չհասի վէճեր հնարե‑լու։ Ամէն անգամ որ Տ․ Հայրը իր ժո‑ղովրդին անդամներէն մին հողին յանձ‑նելու տխուր հարկին մէջ կը գտնուի՝ առնուած տրուածը միմիայն իր սրտա‑բուղխ արցունքներն են։ Ժողովուրդը գիտէ ատիկա։ Պսակադրութեան հան‑դէսներու մէջ, իր փնտռածը միմիայն երկու կողմին համար սիրոյ կապն է։ Որքաննե՛ր այդ մարդուն պսակով ապա‑հոված են իրենց երջանիկ կեանք մը, եւ Թօնթօշիկ նորածինը կը տանին կը յանձնեն Ս․ Աւազանին առջեւ Տ․ Հօրը գիրկը՝ այն հաւատքով որ օրհնութիւնը անուր պիտի ըլլայ։

Տ․ Անդրէաս գիւղային նախնական կրթութիւն ստացած տիրացու մըն էր, բայց չեմ գիտեր ի՛նչ դէպքերու մէջ որմէ՛ թելադրեալ, շատ կարդալ իրեն սովորու‑թիւն ըրած է։ Մեր ժողովրդին, մեր գիւղացի քահանաներուն ինքնազար‑գացման համար ընթերցանութեան յար‑մար գրքեր չկան շատ, որով Ժա‑մագիրքէն ու Սաղմոսէն զատ՝ Տ․ Անդ‑րէաս թէեւ շատ քիչ գիրք կրցած է ձեռք բերել եւ կարդալ, բայց ձեռք բերածն ալ ուշադրութեամբ ու մարսե‑լով կարդացած է․ մանաւանդ Հայրենիքի երեւումէն ի վեր, իր ընթերցասիրու‑թիւնը, կրթական ու տնտեսական ծա‑նօթութիւնները եւ տեսութիւնները նոր զարկ մը ստացած են։ Դանիէլն ալ ե‑կեղեցիի այդ իսկապէս արժանի պաշ‑տօնեայ հօրը կենդանի օրինակին հե‑տեւած է։ Ու կենդանի գործով իսկ ապացուցուած օրինակը միթէ ամենէն հրահանգիչը չէ՞։

Տ․ Անդրէասի ապրուստը ապահով եղած է իր հօտին պարբերական նուի‑րատուութիւններով ու աջհամբոյրներով։ Հայրենական մէկ քանի արտեր ալ ժա‑ռանգած էր, զորոնք կը մշակէր եւ որոնց‑մէ քաղած բերքերով ո՛չ միայն կը կա‑րողանար գիւղին անկարներուն, ծերե‑րուն, աղքատներուն, հիւանդներուն օգնութեան եւ մխիթարութեան հաս‑նելու, այլ եւ տարեկան գումար մըն ալ տնտեսելու եւ ապագայ ու բացա‑ռիկ պէտքերու համար խնայելու։

Բայց տնտեսագիտական տեսութիւն‑ներ ու հրատարակութիւններ նոր իղձեր ծնուցին բանի մը պէտք չզգացող այս երկու անձերուն, հօրն ու զաւկին սրտին մէջ։

—Ա՛խ, այդ գիւղատնտեսութիւնը, երկրագործութիւնը որու մասին լրա‑գիրները կը գրեն, ինչո՞ւ զաւակս ալ չսորվէր։

Երբ հայրը այս խորհուրդը կ'ու‑նենար, որդին ալ նոյնը կը մտա‑ծէր։ Տ․ Անդրէաս իր քաղած տեղե‑կութիւններուն վրայ հիմնուելով վեր‑ջապէս օր մը իր որոշումը կուտայ։ Գիւղացիք օր մը կը տեսնեն որ քահա‑նան ծախած է իր արտերը․ ա՛լ մատ մը հող չունի, այդ ամենէն սիրուած տանէրէցը։

Արտերը 160 ոսկիի չափ գումար մը հայթայթեցին, 40 ոսկի մըն ալ քահա‑նան պատրաստի ունէր իր խնայու‑թիւններէն․ ամէնը 200 ոսկի։ 150 ոս‑կին պանքան դրաւ, 30 ոսկին Դանիէ‑լին յանձնեց եւ 20ը իր քովը պահեց։

Հայր եւ որդի գիւղէն քաղաք կ'իջ‑նեն։ Գծուած ծրագիրը սա է․ Դանիէլ կա՛մ Տրապիզոն կա՛մ Պոլիս նախնական կրթութիւնը պիտի կատա‑րելագործէ առանձինն դասառութեամբ։ Տարի մը կամ տարի ու կէս ժամանա‑կամիջոց բաւական սեպուած է այս նախապատրաստութեան համար։ Այ‑նուհետեւ Դանիէլ Նանսի պիտի երթայ գիւղատնտեսութիւն սորվելու եւ այս մասնագէտ շրջանաւարտը իր հայրենի գիւղն ու խրճիթը պիտի վերադառնայ։ Այս ծրագրին յաջողութեան համար Տ․ Անդրէաս ապահով է թէ Դանիէլ խնա‑յող ու խելացի կեանք մը պիտի վարէ պանդխտութեան ու եւրոպական մոլու‑թիւններուն մէջ։ Մինչեւ որ 200 ոսկին սպառի, Դանիէլ համալսարանի մէկ եր‑կու տարին աւարտած կ'ըլլայ, այնու‑հետեւ ալ Աստուած ողորմած է, վեր‑ջին ապաւէնը՝ տունն ալ կը ծախէ, մէ‑կուն ձեռք չերկնցներ ու կը հասնի իր զաւկին —գիւղին ապագայ փառքին ու խնամողին — ուսանողական բոլոր ծախ‑քերը հոգալու։

Եթէ ողջ մնանք մենք ալ պիտի տեսնենք գիտութեան այդ գիւղին մէջ մտցնելիք առատութիւնն ու բարիքները, եւ այն ատեն միայն պիտի կրնանք այժմ մեր մէջ ծնած այն հարցին պատասխա‑նել թէ «Մեղրաձորի քահանան իր հո‑ղէն զրկուեցա՞ւ թէ աւելի եւս փարե‑լով տիրացաւ։»

Ց․ ՇԱՀՐԻԿԵԱՆ

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀՐԱՇԱԼԻ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

—«Ոչ ոք գիտէ թէ ապագան ինչե՛ր «վերապահած է․ բայց մեր յաջորդները «ի՛նչ հրաշալիքներու ականատես ալ ըլ‑«լան, ներելի է կարծել թէ ԺԹրդ «դարը, որ աւարտելու վրայ է, իրա‑«ւամբ պիտի կրնայ Ելեկտրականութեան «Դար կոչուիլ։»

Քանի մը շաբաթ առաջ Գ․ Մաքար, մեծ ելեկտրագէտ առաջի Տեառն, այս խօսքերը կ'արտասանէր Քանի մէջ՝ Գի‑տութեանց յառաջդիմութեան համար Ֆը‑րանսական Միութեան վերջին համաժո‑ղովին բացման առթիւ։

Եւ շատ իրաւունք ունի։

Անժխտելի է որ ելեկտրականութիւնը տասնեւիններորդ դարուն մէջ ծնաւ ու մեծցաւ՝ գոնէ իր ճարտարարուեստա‑կան, գործնական եւ ընթացիկ ձեւե‑րուն մէջ։

Արդարեւ, ասկէ երեսուն տարի ա‑ռաջ, բացի հեռագրէն, կալվանօբլաս‑թիէն,—որ զանազան մարմիններու երեսը ելեկտրականութեան միջոցաւ ոսկիի, արծաթի կամ ուրիշ մետաղի ամենա‑բարակ խաւով մը ծածկելու արհեստն է — եւ քանի մըն ալ լուսաւորութեան տարտամ ու կոշտ փորձերէ, ելեկտրա‑կանութիւնը ժողովրդին համար աշխա‑տանոցի սատանութիւն մըն էր պարզա‑պէս։

Մինչդեռ այսօր ելեկտրականութիւնը ճարտարարուեստներուն մէջ այնչափ թեւակոխեց որ, անհրաժեշտ գործիք մը կը համարուի ուր որ անոր օգնու‑թեան դիմելու խելացութիւնը կ'ընեն։ Ոչ միայն աշխատութեան աւանդու‑թիւններն ու պայմանները, այլ եւ հան‑րային ու անհատական բարքերը, ըն‑կերական սովորութիւնները, մինչեւ իսկ գեղարուեստները, մեր ապրելու եւ նոյն իսկ մտածելու եղանակը յեղաշրջեց։

⁂

Գիտե՞ք թէ Եւրոպայի եւ Ամերիկայի ընտանեկան կեանքին մէջ չի կայ ամե‑նափոքր, ամենաաննշան մանրամասնու‑թիւն մը, որուն վրայ այս ամենագէտ վհուկը իր ազդեցութիւնը ըրած չըլլայ, առանց յայտնի ընելու։

Առէք, օրինակի համար, խոհանոցի եւ տաքնալու գործիքները․․։ Շատ մը ամերիկեան վակոններ արդէն ելեկտրա‑կանութեամբ կը տաքցուին եւ հազուա‑դէպ չէ ունել սքանչելի կերակուրներ, որոնք միեւնոյն կերպով, այսինքն շիտակը խօսելով՝ երկինքի կրակով եփած են․․։ Այո, մօտեցած է այն ժամը որ Ելեկտը‑րականութիւն կոչուող պարիկը տա‑պակին կոթը ձեռք առնելով՝ վերջ պիտի տայ բոլոր այն բարբարոսական վառարաններուն, որոնք մեզ մուխի եւ գարշելի հոտերու մէջ կը խեղդեն եւ մեր թթուածինին մեծագոյն մասը կը լափեն, եւ որոնք մեր ապագայ սերունդ‑ներուն ծիծաղն ու սարսափը շարժելու միայն պիտի ծառայեն այլ եւս։

Ասիկայ շատ պարզ է արդէն։

Շատոնց գիտենք որ երբ ելեկտրական հոսանք մը արգելքի մը հանդիպի, անկէ անդին անցնելու համար ճիգ մը կ'ընէ։ Այս բանը կը պատահի երբ յիշեալ հո‑սանքը (զոր կրնանք բաղդատել շատ նեղ խողովակի մը մէջ բանտարկուած ծորակի ջուրին) կը ստիպուի շատ բարակ մետաղէ թելէ մը անցնիլ․ անոր ըրած աշխատու‑թեան մէկ մասը կը փոխուի տաքու‑թեան, որու քանակութիւնը թելին բա‑րակութեան համեմատ կը փոխուի, այն‑պէս որ վերջապէս այդ առաջնորդ թելը կը պարտաւորի տաքնալ, կարմրիլ եւ երբեմն իսկ հալիլ։

Ահա՛ ելեկտրականութեամբ կերակուր եփելու եւ տաքնալու սկզբունքը հիմ‑նուած է այս երեւոյթին վրայ, որով կը բացատրուի նաեւ ելեկտրական լամպար‑ներու մէջտեղի ածուխին վառիլը։

Հաշուուած է թէ մինչեւ ո՛ր աստի‑ճան կարելի է տաքցնել մետաղէ թել մը՝ առանց հալեցնելու զայն։

Այդ թելը, աւելի կամ նուազ սեղմ պտուտակի մը պէս պլրած, կը խոթեն տեսակ մը շաղախի կամ գրակոնտիկոնի մէջ, որ հաղորդիչ չէ, այսինքն ելեկ‑տրականութիւնը չի կրնար ուրիշ մարմինի հաղորդել եւ այդ շաղախով կը ծեփեն փուռի մը ներսիդին, կամ սանի մը, պտուկի մը, պնակի մը մէջը։

Ասով ձեռք կը բերուի տաքութեան ելեկտրական աղբիւր մը, զոր կրնանք ուզածնուս չափ բանալ կամ գոցել պարզապէս կոճակ մը դարձնելով, եւ այդ տաքութիւնը կրնանք գործածել ամէն բանի, ինչպէս կասկառայի, եռացի, խորովելու, արդուկի եւ մազի երկաթի։ Եւ բոլոր ասոնք կրնան ըլլալ առանց կայծի, մոխիրի, մուխի, ծուխի, կազի, առանց վախ ունենալու որ հրդեհ մը կը ծագի կամ պայթիւն մը, ընչահեղձութիւն մը տեղի կ'ունենայ, եւ այս դրութեան հաղորդիչ գործիքը կրնայ տղու մը յանձնուիլ աներկիւղ, որով բոլորովին կը տարբերի լուցկիներէն եւ հրազէններէն։

* *

Եւ իրաւցնէ անհամար են այն զանազան գործածութիւնները, որոնց կրնայ յարմարիլ այս դիւրին եղանակը։

Այդ գործածութեանց մէջ կան որ բնաւ խելքէ մտքէ չեն անցնիր եւ որոնք առասպելի չափ անհաւատալի են։ Ի՞նչ կ'ըսէք, օրինակի համար, ելեկտրական լափային, զոր ներկայացուցին Լոնտոնի Արքայական Ընկերութեան։

Փոխանակ կտաւատի (քէթէն թօհումու) հինաւուրց լափային, երեւակայեցէք մաքուր, գրեթէ սիրուն բարձիկ մը, զոր մետաղէ աննշմարելի թել մը մէջէն կը տաքցնէ ճիշդ պէտք եղածին չափ եւ միշտ միեւնոյն չափով. այս է ահա՛ ապագայ լափան, եթէ սակայն ուղղակի ելեկտրաբուժութեան յառաջդիմութիւնը լափայի գործածութիւնը բոլորովին չը վերցնէ։

Իրաւ է թէ ասոր համար հարկ է որ հիւանդին մորթը չարունակ յարաբերութեան մէջ գտնուի ելեկտրականութեան աղբիւրին հետ, բայց որովհետեւ աւելի պարագաներու մէջ հիւանդը արդէն ստիպուած է սենեակէն, նոյն իսկ անկողինէն չելլել, հետեւաբար շատ դժուար չէ մետաքսէր հագած բարակ ու ճկուն պղնձէ թելի մը հետ յարաբերութեան մէջ մնալ։

Միշտ միեւնոյն սկզբունքին համեմատ մտածեցին ելեկտրա-ջերմածին անկողիններ շինել։

Այդ անկողիններուն մէջ ամիանթէ երկու անկիզելի լաթեր կան, որոնց մէջտեղ կը պտըտին խիտ մը մետաղեայ թելեր, որոնք ամէն կողմ հաւասարապէս տաքութիւն բաշխելու կերպով մը տարածուած են՝ առանց ընդլայնումի վախ ունենալու։ Այս թելերը իրարմէ մեկուսացած եւ իրենց անցը բռնուած են ամիանթէ չուաններով։ Ծայրը կայ բարակ ու ճկուն թել մը եւ հոսանքի անցք մը, որ կը բացուի ու կը գոցուի սովորական ընդհատիչի մը միջոցաւ, որ հիւանդին կամ հիւանդապահին ձեռքին տակ դրուած է։

Իրաւցնէ զարմանալի չէ՞ երեւակայել արդի հիւանդը, որ ելեկտրական կեդրոնական գործարանէն կը տաքնայ, հեռուէն։

Բայց առանձին ելեկտրականութեան բոլոր կարելի եւ հաւանական գործածութեանց մէջ, որոնք միեւնոյն սկզբունքի վրայ հիմնուած, միեւնոյն գաղափարէ ծագած են, ասիկայ թերեւս ո՛չ վերջինն է եւ ոչ ամենէն զարմանալին։

* *

Երբ ելեկտրական հոսանքը հանրային եւ անհատական լուսաւորութեան պէտքերուն համար կազի եւ ջուրի պէս ամէն տեղ բաժնուի, անընդհատ հոսանքով պտըտի վերը, վարը, աջ կողմը, ձախ կողմը, մեր գլխուն վրայ եւ ոտքերուն տակ, փողոցներու քարերուն տակէն անցնի, բոլոր տուներու պատերն ի վեր մագլցի, վերջապէս մեզ ամէն կողմէ շրջապատէ տրամադրելի հոսանքներու անծայր գիծով մը, բացարձակապէս իշխէ կրակին ու ճրագին, վառարանին ու սեղանին, դահլիճին ու խոհանոցին, մառանին ու չաեմարանին մէջ, մարդ կրնայ դեռ շատ բաներ յուսալ՝ առանց երազատես մը համարուելու։

Չէ՞ մի որ, ինչպէս կազի խողովակի մը ծայրը քաուչուէ խողովակ մը կ'անցընեն, այնպէս ալ ընդհանուր թելին վրայ տեղ տեղ քանի մը ճիւղաւորումներ զետեղելը բաւական պիտի ըլլայ վայրկենական կերպով ձեռք բերելու համար ոչ միայն լոյս եւ շարժիչ ոյժ, այլ եւ ապահովութիւն եւ հակափտութիւն, հով, տաք, ցուրտ, եւ կարելի պիտի ըլլայ ջուր եռացնել, միս խորովել, սոխ կարմրցնել, սուրճ եփել, սիկառ վառել, դեղ պատրաստել, յօդացաւները դարմանել, ճերմակեղէն արդուկել, մազերը գանգրել եւ անկողինը տաքցնել։

* *

Ամենէն զարմանալին սա է թէ ամենեւին չենք գիտեր թէ ի՛նչ է այս բազմազօր եւ բազմաձեւ մարմինը, զոր փորձառական գիտութիւնը այսպէս իր մտահաճութեանց կը հպատակեցնէ ու ամէն ձեւի կը վերածէ։ Ճշմարտութիւնը սա է որ, Լորտ Քէլվինի եւ Գ. Մաքարի ըսածին պէս, ելեկտրականութեան երեւոյթները եւ արդիւնքները միայն գիտենք. անոր ծագումը, մանաւանդ բուն էութիւնը անծանօթ է մեզի։ Այսինքն թէ մեր լաւագոյն օգնականը, մեր ամենէն հաւատարիմ ու ամենէն օգտակար ծառան խորհրդաւոր մարդ մըն է, որուն ո՛վ ըլլալը եւ ո՛ւսկից գալը չենք գիտեր։

Ահա՛ բան մը որ, — խօսքս յոռետեսներուն եւ մարդատեացներուն համար չէ, — իրաւցնէ մեծ գաղափար մը կուտայ մեզի ընդհանրապէս մարդուն եւ մասնաւորաբար ելեկտրականութեան վրայ։

Արտաքին լուրեր

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ ՄԱՀԸ

Հինգշաբթի գիշեր Լիվատիայէն ղրկուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Աղեքսանդր Գ. կայսրը մեռեր է կէս օրը 2 ժամ 18 վայրկեան անցած։

Հանդարտ կերպով մեռած է. մինչեւ վերջը խելքը վրան ըլլալով, շրջապատուած իր վշտահար ընտանիքէն։

Դղեակին վրայ ծածանող դրօշը անմիջապէս իջեցուցին կայմին կիսուն վրայ եւ թնդանօթներ սկըսան արձակուիլ։

* *

ՆՈՐ ԿԱՅՍՐԸ

Գահաժառանգ իշխանը Նիքոլա, Բ. Աղեքսանդրովիչ համայն Ռուսիոյ կայսր ըլլալով, կէս գիշերէն հինգ ժամ յետոյ Լիվատիոյ պալատին եկեղեցիին հրապարակին վրայ ընդունեց նախ մեծ-դուքսերուն, յետոյ պալատականներուն եւ վերջը իր հետեւորդներուն երդումը։

Նիքոլա Աղեքսանդրովիչ Բ. կայսրը ծնած է Բեդրպուրկ 1868 մայիս 6/18ին։ Մինչեւ ինը տարեկան եղած ժամանակ միայն երկու բանով զբաղեցաւ. կենդանի լեզուները սորվելով եւ ամէն տեսակ մարմնամարզ ընելով։ Երբ ինը տարեկան եղաւ իրեն կրթիչ կարգուեցաւ զօրավար Տանիլէլովիչ, որ իշխանին համար պատրաստեց թէ ժամանակակից պէտքերուն եւ թէ հօրը տեսութեանց համապատասխանող կրթական ծրագիր մը։ Իր հսկողութեան ներքեւ երկու մանկավարժ, մէկը Ֆրանսացի միւսը Անգլիացի փոխն ի փոխը կը հսկէին մեծ դքսին վրայ։ Երկու օրը անգամ մը այս վարժապետներէն մէկը կեսարեւիչին եւ եղբօրը հետ կը մնար. անոնց կ'ընկերանար խաղի, մարզանքի, ամէն բանի մէջ։ Այս աշխարհաքաղաքացի կրթութիւնը շատ սովորական է Ռուսիոյ մէջ որով պատանի մեծ դուքսերը թէ՛ կը կատարելագործուին կենդանի լեզուներու մէջ եւ թէ՛ կ'ընտելանան Արեւմտեան քաղաքակրթութեան։

Բայց բուն դաստիարակութիւնը ազգային եղած է. անոր հիմն են ռուսական լեզուն, օրթոտոքս դաւանանքին եւ սլաւական հնութեանց ուսումնասիրութիւնը։ Երբ չափահաս եղաւ Նիքոլա մեծ դուքսը պտըտեցաւ ամբողջ Ռուսիան զոր շատ աղէկ կը ճանչնայ։

Զինուորական կրթութիւնն ալ անխնամ չմնաց, իրեն ուսուցիչ ունեցաւ Օպրուչէֆի, Դրակոմիրոֆի նման անձնաւորութիւններ։ Բանակին զանազան բաժիններուն մէջ մըտաւ։ Անկէ ետքն ալ ուղեւորութիւններ ըրաւ. պտըտեցաւ Տանըմարքա, Յունաստան, Գերմանիա եւ Աւստրիա. 1886ին հօրը հետ այցելեց Կովկաս։ Իսկ 1890ին աշխարհիս շուրջը մեծ ուղեւորութիւն մը սկսաւ ընել. Վիեննայէն անցաւ Աթէնք, Եգիպտոս, Հնդկաստան, Գոչինչին, Չին, Ճարոն ուր քիչ մնաց արկածի մը զոհ ըլլար եթէ իր մօրեղբօրը որդին, Յունաստանի գահաժառանգը քովը չգտնուէր։

Նիքոլա Բ. կայսրը, միջահասակ է. նիհար, գեղեցիկ կապոյտ աչքեր ունի եւ համակրելի դէմք։

* *

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ Գ.

Աղեքսանդր Գ. ծնած էր 1845 փետր. 14ին. Աղեքսանդր Բ. կայսեր երկրորդ որդին էր, հետեւաբար գահաժառանգ իշխան ըլլալու կոչուած չէր. իր կրթութիւնն ալ բոլորովին զինուորական եղած էր. գահաժառանգը մեծ եղբայրն էր Նիքոլա իշխանը որ նշանուած էր Տանըմարքայի թագաւորին աղջկանը։ Սակայն 1861ին թոքախտէ մեռաւ Նիսի մէջ, ուր իր եղբայրը Աղեքսանդր մեծ-դուքսը հռչակուեցաւ գահաժառանգ, եւ միանգամայն ամուսնացաւ մեռած եղբօրը նշանածին հետ, ինչպէս որ անոր վերջին կամքն էր։

Երբ 1881 մարտ 13ին Աղեքսանդր Բ. կայսրը մեռաւ իր զաւակը անմիջապէս Բեդրպուրկ պալատին պատուհանը ելլելով երեւցաւ ժողովուրդին որ ջերմապէս ծափահարեց։ Յետոյ հօրը աշխատութեան սենեակը մտնելով անմիջապէս խմբագրեց իր ժողովուրդին ուղղուած յայտարարութիւն մը որով կը ծանուցանէր իր գահակալութիւնը։ Միւս օրը կէս օրէն մէկ ժամ յետոյ նոր Զարը հանդիսաւոր կերպով հռչակուեցաւ։ Զարը աւելի օրուան իմաստով յայտարարութիւն մը ըրաւ եւ իր ձեռքովը առաւ գլխուն վրայ դրաւ կայսերական թագը։

Օծման հանդէսը կատարուեցաւ 1883 մայիսին Մոսկուայի մէջ։

* *

ՌՈՒՍԻՈՅ ԳԱՀԻՆ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

1789ին, Պօղոս Ա. Զարին մէկ [illegible], որ Ռուսիոյ արքայական ընտանիքին օրէնքը եղած է, որոշեց առաջին անգամ Ռուսիոյ գահին ժառանգորդներուն կարգը։ Այս հրովարտակը ջնջեց այս խնդրին վերաբերեալ ուրիշ [illegible] մը, զոր Պետրոս Ա. 1722ին հանած էր. ուքազ մը որ կ'արտօնէր թագաւորող Զարը ընտրել իրեն յաջորդ մը կայսերական ընտանիքին անդամներէն։ Այսօր ուրեմն օրէնքի ոյժ ունեցողը Պօղոս Ա.ին ուքազն է, որ կը տրամադրէ թէ Ռուսիոյ կայսերական գահը, Բոլոնիոյ թագաւորութիւնը եւ Ֆինլանտայի մեծ-դքսութիւնը ժառանգաբար փոխանցելի են կայսերական ընտանիքի անդամներուն մէջ անդրանիկ եղողին, արական գիծը նախամեծար բռնելով իգական գծին պատկանող զաւկներուն վրայ։ Երբոր արական գծէն սերունդ չգտնուի, գահը կ'անցնի իգական գծին մէջ գտնուող անդրանիկին, բայց ասոր ալ սերունդին մէջ այրը կը վերստանայ իր գերակայութիւնը էգին վրայ։

Զարին մահուամբն իսկ, գահաժառանգ որդին կ'ըլլայ անոր յաջորդը եւ կը ժառանգէ բոլոր իշխանութիւնները։ Գահակալութիւնը կը ծանուցուի ժողովուրդին յայտարարութեամբ մը որ Ծերակոյտին եւ Սինոդին առջեւ կը կարդացուի, այս ժողովին մեծ դահլիճին մէջ, ուր գահը կը բարձրանայ։ Յայտա րութեան ընթերցումէն յետոյ, ն րակոյտին եւ Սինոդին անդամնե նոյն օրը հաւատարմութեան եր դումներ կ'ընեն, որոնց հետ կայսերական ընտանիքին անդամնե նախարարները, պաշտօնեաները

—=—

ԱՆԳԼԻԱ

Անգլիոյ ներքին գործերուն մէջ ուած մեծ խնդիրն է Լորտ Ռոզպէ ճառը որուն իմաստը երէկ հաղ ցինք։ Արդէն իր պաշտօնակիցներէն քանին վերջի օրերս զանազան կողմ րենց արտասանած ճառերով յայտնի էին թէ իրենց պետը ի՛նչ մտքով պիտի ։ Լորտերու ժողովին դէմ պատերազ յայտարարութիւնն է աս։ Լորտ Ռոզպ թէեւ ինքն ալ անդամ այդ ժողով բայց միշտ ուզած է բարեփոխել զայ ինչպէս որ կը վկայեն 1884ին եւ 1888 ին իր ըրած առաջարկները Լորտեր ժողովին մէջ։ Գրէտփորտի ճառը շա երկայն է, բայց իմաստը կրնայ ճշգր տապէս ամփոփուիլ քանի մը տողով։

Ներքին քաղաքականութեան վերաբերեալ բոլոր խնդիրները, Մեծն-Բրիտանիոյ Միացեալ-Թագաւորութեան (Անգլիա, Սկովտիա, Իրլանտա) պահանջած բոլոր բարենորոգումները, ամէնքն ալ կրնան ամփոփուիլ մէկ խնդիրի մը մէջ, —Լորտերու ժողովին բարեփոխումը. Երեսփոխանական ժողովին յառաջիկայ ընտրութիւնները պիտի կատարուին այս խնդրին վրայ Լորտերու ժողովը զամուած կը մնայ հոն ուր որ էր 1832ին։ Անկէց ի վեր Երեսփոխանական ժողովը երեք անգամ հիմնական բարեփոխութիւններ կրեց, իսկ ժառանգական ժողովը է ինչ որ էր։ Հետեւանքն այն կ'ըլլայ որ երբ իշխանութեան գլուխը կ'անցնին ազատականներ, Նախարարութիւնը Լորտերու ժողովին 510 անդամներէն միայն 30ին վրայ կրնայ յոյս ունենալ, ըսել է ամբողջին 6%ին։ Եթէ յանկարծ Երեսփոխանական ժողովին 600 անդամները ամէնքն ալ ազատական ըլլային, դարձեալ Բարձրագոյն ժողովին մէջ թուով այն 30 պիտի ըլլային ազատականները։ Արդի վիճակը այս է։ Ասիկա պարզապէս կատակերգութիւն մըն է որ բնա չի համապատասխաներ Անգլիացիներու սահմանադրական ոգիին։

Այս կացութեան դարմանը լորտ Ռոզպէրի կը գտնէ բարձրագոյն ժողովին կազմակերպութեան բարեփոխումին մէջ։ Ինք կողմնակից է բարձրագոյն ժողովի մը գոյութեանը, բայց Միացեալ Նահանգներու ծերակոյտին վրայ օրինակուած։ Երեսփոխանական ժողովին որոշումները վերաքննող երկրորդ մարմին մը պէտքը անհրաժեշտ կը համարի Լորտ Ռոզպէրի։

Հիմա, ակներեւ կերպով կը տեսնուի թէ Լորտերու ժողովին 1832ի բարեփոխումը ի՛նչ վնասակար հետեւանքներ կ'արտադրէ, եւ այս իսկ է Լորտերու ժողովին գոյութեան սպառնացող վտանգը։ Լորտերու ժողովին խնդիրը 1625էն եւ 1685էն ի վեր առաջինանգամ է որ այսպիսի ծանր կերպով կը ներկայանայ. անգլիական Սահմանադրութեան ամբողջ վերաքննութիւնն է աս։ Բայց

ԹԵՐԹՕՆ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ (37)

Ժ. ԲՐԱՑԷԼ

ՎԱՅՐԻ ԱՂՋԻԿԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԹԻՕԹԸ

Յետոյ ստէպ ստէպ կանգ առնելով եւ նոյնպէս մեծամեծ ճիգեր ընելով՝ անկողինը վերադարձաւ։

Ո՛ հոն սոսկալի դողի մը մէջ, պաղ քրտինքով թրջած, մահուան կը սպասէր։

Պառաւ Անրիէթ առտուն արթնցաւ։

—Վա՜յ, ըսաւ, քնացե՛ր եմ…։ միւսը ի՞նչպէս է արդեօք։

Միւսը, այսինքն Մայիսի Ծաղիկը, հանդարտ քունով մը կը քնանար։ Շընչառութիւնը կանոնաւոր էր, սոսկալի քրտինքը չորցեր ու անհետացեր էր։

Միայն մեղրամոմի տժգունութիւնը կը տեւէր, բայց այն հիւծուած մարմինին վրայ, ամէն բան հանդարտ ու խաղաղ էր։

Առողջարար նոպայ մը տեղի ունեցեր… հրաշք մը գործուեր էր…

Բոլոր շնորհաց Գերագոյն Բաշխիչին ձեռքը խեղճ Մայիսի Ծաղկին վրայ երկնցեր ու պաշտպաներ էր զայն։

Խեղճ աղջիկը շատ հեռուէն կը վերադառնար, կեանքին միւս ծայրէն, ուր իր վախ ազդելու չափ դատարկ խոշոր աչքերը դարձուց օրդ. Տըմանթիէրի եւ Իրմայի վրայ, զոր պառաւը կանչեր էր։

—Կարծեմ թէ աղէկ է, ըսաւ Իրմա, կրնայ ըլլալ որ ազատի։

Բայց միանգամայն նշմարելով հիւանդին խոռոչ աչքերուն մէջ երեւցած վախկոտ նայուածքը, յարեց.

—Զինքը հանգիստ ձգելու է…։ Եթէ այսպէս մեզ իր շուրջը տեսնէ, նորէն կը գրգռուի…

Երբ բժիշկը եկաւ, ինքն ալ պարտաւորեցաւ խոստովանիլ թէ հրաշք մը տեղի ունեցեր էր։ Մայիսի Ծաղիկը փրկուած էր։

Եւ դիւրին է մակաբերել որ անոր առողջ ու ճոխ կազմութեան շնորհիւ, ապաքինութիւնը մեծաքայլ յառաջացաւ։

Քանի մը օրէն ոտքի ելաւ։

Այս անգամ զինքը շատ լաւ կը սընուցանէին… եւ արիւնոտ միսեր, ալուրներ եւ առհասարակ ամէն տեսակ խնամք չէին պակսեր իրեն։

Գիշեր մը Ֆապրիս Տըմանթիէր Վէրնօն եկաւ։ Շատ յուզուած էր…

—Ո՛րչափ աղէկ ըրեր ենք որ ամէն նախազգուշութիւն ձեռք առեր ենք, ըսաւ քրոջը…։ Բարիէօլ խօսեր է… կ'երեւնայ որ Կլանտիէրի աղջիկէն անցած ատենդ քեզ լրտեսեր, անունդ իմացեր… եւ քու անունդ իմ անունս ալ գտեր է։ Իրեն նման աւազակի մը միջոցաւ առաջարկեց ինծի որ… ծախէ ինծի այն գաղտնիքը, զոր ես գիտեմ արդէն…։ Կ'ուզեր այս աղջըկան վրայ խօսիլ ինծի… Հասկցայ թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզեր… եւ զինքը ճամբեցի։

—Տեսա՞ր որ իրաւունք ունիմ եղեր, ըսաւ օրիորդ Տըմանթիէր։

—Հասկցայ եւ շնորհակալ եմ…։ Հիմայ պէտք է որ այդ կնոջ հետ խօսիմ… զինքը հոս բե՛ր…

Իրմա կը քնանար։

Եւ այս տեսակցութեան չէր սպասեր։

—Եկէ՛ք, ըսաւ անոր Անրիէթ։ Մէկը կայ, որ կ'ուզէ ձեզի հետ խօսիլ։

Եւ Իրմա դողդղալով մտաւ այն սենեակը, ուր Ֆապրիս Տըմանթիէր իրեն կը սպասէր։ Իրմա անմիջապէս ճանչցաւ զայն։

Արդարեւ սեւ զգեստներով պարոնը, Բլէրմօնի բանտին մարդը, իր ազատարարն է…

Չէր ծերացեր։ Առնականութիւնը մարդս երիտասարդ կը պահէ։

—Լա՛ւ, նստէ՛ք, ըսաւ Ֆապրիս։

Յետոյ, պահ մը լռութենէ ետքը, ձեռքովը լռեցնելով զայն, յարեց.

—Շատ անխոհեմ, շատ յանցապարտ գտնուեցաք։

—Ա՛հ, պարո՛ն, ըսաւ Իրմա, աչուըները արցունքով լեցուած. յանցանքը իմս չէր։

—Գիտեմ… գիտեմ…։ Հիմայ ջանալու է ասոնք դարմանել…։ Այս ալ ձեր ձեռքն է ու հիմայ ձեզ այդ բանը ընելու վիճակի մէջ պիտի դնեմ…։ Տեսէ՛ք ի՛նչ պիտի ընէք…։ Այս տղան քիչ մը աղէկնալուն պէս, գիշեր ատեն կառքով պիտի գամ ձեզ առնեմ… ու պիտի տանիմ ձեր նոր բնակարանը, ուր պիտի բնակիք առաջուան պէս…։ Եթէ հանդարտ ու խելօք կենաք… կրնաք իմ վրաս յոյս դնել… եւ կամաց կամաց ձեր ըրած կորուստին տեղը պիտի լեցընեմ…։ Գացէ՛ք…։ Մեր տեսակցութիւնը բաւական տեւեց…։ Ասկէ ուրիշ ըսելիք չունիմ ձեզի։

Քանի մը օր անցաւ. Մայիսի Ծաղիկը բաւական աղէկ վիճակի մէջ էր։

Զարմանալի արագութեամբ մը ոյժ կը գտնէր։

Ֆապրիս Տըմանթիէր անգամ մըն տեսնուեցաւ Իրմայի հետ։

—Այս գիշեր, ըսաւ, կէս գիշերէ ժամ մը առաջ պիտի գամ ձեզ առնել

—Շատ լա՛ւ։

Կէս գիշերէն ճիշդ ժամ մը առ կառքը մենաւոր գաւիթը մտաւ։

Գ. Տըմանթիէր նստարանին վրայ

Իրմա Մայիսի Ծաղկին հետ կառ մտաւ, Ֆապրիս սանձերն առաւ… եւ կառքը շուտ մը անտառը մտաւ։

Բայց այն ատեն խիստ տարօրինակ բան մը տեղի ունեցաւ։

Լօրիաքի անտառին մէջ երբ զառիվերէ մը վեր կ'ելլէին ու ձին ծանր կը քալէր, Մայիսի Ծաղիկը մէկէն ի մէկ ցատկեց ու փախաւ Իրմայի ձեռքէն, որու մաքէն իսկ չէր անցներ այս բանը։

Թիօթ մացառներու մէջ նետուեցաւ։

Ի զուր պոռացին, կանչեցին, անտառը լուռ մնաց։

Մայիսի Ծաղիկը աներեւութացեր էր։

որովհետեւ կարելի չէ Լորտերու ժողովը ջնջել կամ բարեփոխել առանց այդ ժողովին քուէին, եւ ակներեւ է որ լորտերը այս երկու առաջարկներէն ո՛չ մին, ո՛չ միւսը պիտի ընդունին, դժուար է ուրեմն գուշակել թէ ազատական կուսակցութիւնը ի՛նչ հաշտարար միջոցներով պիտի կրնայ հասնիլ իր նպատակին։

Լորտ Ռոզպէրի սակայն կը կարծէ թէ երրորդ միջոց մը կայ նպատակի հասնելու, եւ պատերազմելու իր յայտագիրը կը պարզէ. երբ քուէարկութեամբ երկիրը իր ձայնը լսեցնէ առանց տարակոյսի մը տեղի ձգելու, այն ատեն արդի կացութիւնը կը վերջանայ։ Պէտք է որ Երեսփոխանական ժողովը քուէարկէ առաջարկութիւն մը որով բողոքէ լորտերուն արգելիչ քուէին եւ անոնց անպատասխանատու վերաքննութեան դէմ, ինչպէս 1678ին որոշեց որ ելմտական ամէն խնդիրներու մէջ ի՛նք միայն բացարձակ իրաւունք ունի երկիրը ներկայացնելու։

Հիմակուան Նախարարութիւնը այս րով առաջարկութիւն մը պիտի ներկայացնէ եւ ապահով է որ Երեսփոխանական ժողովը պիտի քուէարկէ։ Երբ այս որոշումը անգամ մը արձանագրուի Երեսփոխանական ժողովին ատենագրութեանց մէջ, ա՛լ անկէ ետքը պիտի չգտնուի այնպիսի մէկը որ համարձակի զայն ջնջել անկէ։ Բնական է որ Լորտերը տեղի պիտի չտան այս որոշումին հանդէպ. այդ մասին Լորտ Ռոզպէրի ինքզինքը չի խաբեր։ Բայց այն ատեն դիմում պիտի ընէ Անգլիոյ հանրային կարծիքի դատաստանին։ Պիտի խնդրէ անկէ պէտք եղած ուժ ու իշխանութիւն, մեծամասնութիւն եւ յատուկ յանձնարարութիւն այդ խնդիրը կարգադրելու համար, որպէս զի վերադառնայ գործերուն գլուխը ունենալով իշխանութիւն ազգին անունովը կարգադրելու Սահմանադրութեան վերաքննութեան խնդիրը։

«Ձեռնոցը կը նետենք, ձեզի կը մնայ օգնել մեզի։» Լորտ Ռոզպէրի վերջացուցած է իր մեծ ճառը այս հրաւէրը նետելով ընդդէմ Լորտերու ժողովին։

⁂

Ճառին այս բովանդակութենէն կը տեսնուի որ Լորտ Ռոզպէրի ընդգրկած է իր կուսակցութեան ամենէն յառաջացեալ մասին քաղաքականութիւնը, որ է ուղղակի յարձակիլ Լորտերու ժողովին դէմ. բայց կուսակից է երկրորդ ժողովի մը գոյութեանը, եւ երբ Երեսփոխանականին միջոցաւ առաջին հարուածը տայ լորտերուն, կ'ուզէ անկէ ետքը խնդրել երկրէն յատուկ պաշտօն մը Սահմանադրութիւնը վերաքննելու համար։ Իր ունկնդիրներէն չէ ծածկած որ կռիւը երկարատեւ եւ դժուարին պիտի ըլլայ, եւ թէ պէտք չէ որ սպասեն արագ եւ անմիջական արդիւնքներու։ Բայց եւ այնպէս այս ճառը որ պատերազմի յայտարարութիւն մըն է ընդդէմ լորտերուն եւ իրարու դէմ կը հանէ խորհրդարանին երկու ճիւղերը, այս ճառը որուն նմանը դեռ մինչեւ այսօր չէր արտասանած անգլիացի ո՛ եւ է առաջին-Նախարար, եւ որ խորհրդարանական յեղաշրջման մը նշանն է, չի կարծուիր որ այս ճառով լորտ Ռոզպէրի իր կուսակցութեան ամբողջ աջակցութիւնը կարենայ ձեռք բերել։ Քանի որ իր դիտաւորութիւնը չէ հիմնայատակ քանդել Լորտերու ժողովը, հաւանօրէն յառաջացեալ ազատականները չեն կրնար իրեն հետ երթալ։ Արմատականներուն համար ամենէն լաւ ծերակոյտը անգամ գոյութիւն պէտք չէ ունենայ։ Բարեփոխել Լորտերու ժողովը կը նշանակէ աւելի ոյժ տալ անոր, աւելի զօրութիւն եւ իշխանութիւն, եւ արմատականներն ալ այս բանս չեն ուզեր։

Ինչ որ ալ ըլլայ, խնդիրը բացուած է. կռիւը սկսած է. կը մնայ տեսնել թէ Մեծն-Բրիտանիա ինչ պիտի ըսէ։

*

Այս ճառին վրայ անգլիական մամուլին կարծիքները.

Տէյլի Նիուզ բոլորովին կը հաւանի Լորտ Ռոզպէրիի յայտնած գաղափարներուն. բայց կը կարծէ թէ երկրին դիմում ընելու ժամը այն ատեն պիտի հնչէ երբ լորտերը ապացուցանեն թէ չեն ուզեր ընդունիլ ո՛ եւ է ազատական տնօրինութիւն։

Սթանտարտ, պահպանողական թերթը, կ'ըսէ թէ անգլիական ժողովուրդը երբեք պիտի չջնջէ Լորտերու ժողովը Քայր-կզզին սիրոյն համար։

Մօրնինկ Բօսթ շատ գծուծ կը խօսի, եւ կը կարծէ թէ օր մը լորտ Ռոզպէրի պիտի զղջայ իր խօսելու եւ գործելու եղանակին համար։

—=—

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Անցած շաբաթ օր Պերլինի Օբերայի թատրոնին մէջ, բարեգործական հանդէսի մը առթիւ, նուագեցին Վիլհելմ Բ ի գրած բանաստեղծութիւնը որուն եղանակն ալ ինք յօրինած է։ Սրահը ամբողջապէս լեցուն էր. կայսրը, կայսրուհին եւ ամբողջ արքունիքը ներկայ էին։ Նուագին յաջողութիւնը շատ մեծ եղած է։

—Հոհէնլոհէ իշխանին Գերմանիոյ նախարարապետութեան պաշտօնին կոչուելուն լուրը գէշ տպաւորութիւն առաջ չբերաւ Եւրոպայի մէջ։ Նոր նախարարապետին անցնելը կը բաւէ ապահովելու համար թէ Քաբրիվիի անկումը ծանր հետեւանքներ պիտի չունենայ։ Հոհէնլոհէ իշխանը միշտ միջին ճամբաներէ երթալու քաղաքականութեան կողմնակից եղած է, եւ իր անուանումը կը նշանակէ թէ Վիլհելմ կայսրը կը փափաքի շարունակել կոմս Քաբրիվիի չափաւոր քաղաքականութիւնը։ Արդէն այս համոզումը յայտնեցին գերմանական պետութեանց ներկայացուցիչները զորս Քաբրիվի գումարած էր, իր անկումին նախընթաց օրը։ Միայն թէ ամէն մարդ կը հարցնէ թէ այսպիսի պայմաններու մէջ ի՞նչ կը նշանակէ Պ. Քէօլլէրի Ներքին գործերու նախարարութեան կոչուիլը։ Իր նախորդին պէս Պ. Քէօլլէր Բրուսիոյ նախարարապետ եւ Ներքին գործերու նախարար չէ, այլ միայն այս վերջին պաշտօնը ունի, հետեւաբար Հոհէնլոհէ իշխանին ստորադասեալ պաշտօնեան կը համարուի. բայց եւ այնպէս սա յայտնի է որ իր ձգտումները բոլորովին հակառակ են իր պետին ուղղութեանը։ Բոլորովին յետադիմական է եւ զսպողական միջոցները պաշտպանող։ Հոհէնլոհէի վրայ առաւելութիւն մը ունի որ ինք համեմատաբար երիտասարդ կը սեպուի։ Անկարելի կը համարուի որ համաձայնութիւն մը կարենայ գոյանալ երկու անձերու միջեւ որոնք այդքան իրարու հակառակ համոզումներ ունին։ Այս երկու անուանումներուն մեկնութիւն մը գտնել շատ դժուարին է. միայն թէ կը կարծուի որ կայսրը Պ. Քէօլլէրը պաշտօնի կոչելով ուզած է քիչ մը մխիթարել ծայրայեղ աջակողմեանները, անոնց յետադիմական ծրագրէն մաս մը գործադրելի ցոյց տալով։

Վերջապէս կայ մութ կէտ մը որ պիտի լուսաբանուի միայն այն ատեն երբ նոր պաշտօնի կոչուողները գործի սկսին։ Կացութիւնը շուտով կը պարզուի. Նոյեմբերի մէջ Րայխսթակը պիտի գումարուի, եւ առաջին գործերէն մէկը պիտի ըլլայ զբաղիլ քանի մը կուսակցութեանց դէմ ձեռք առնուելիք զսպողական միջոցներու վերաբերեալ օրէնքներով։ Այն ատեն ուղղութիւնը կը յայտնուի։

—Բրուսիոյ Ներքին գործերու Նոր նախարարը Պ. Քէօլլէր ծնած է Բոմերանիոյ մէջ 1841 յուլիս 8ին. ըսել է 53 տարեկան է։ Գերմանիոյ մէջ զանազան պաշտօններ վարած է. վերջը Ալզաս-Լորէնի կառավարութեան խորհրդական էր։

—=—

ՉԻՆ

Չինաստանի պատերազմական նախարարութիւնը մեծամեծ ջանքեր կ'ընէ նոր զօրքեր ղրկելու համար մայրաքաղաքը։

Նանքինի փոխարքան արդէն 20,000 հոգի հաւաքեր է եւ հրաման ստացած է նոր զօրախումբեր ղրկել Թիէնձին։ Բայց դրամական նեղութեան պատճառով չէ կրցած պատրաստած քանի մը խումբերը իրենց տեղուանքը ղրկել։

Թիէնձինէն կը հաղորդեն որ 10,000 զինուոր անկէ անցնելով գացեր են Շան-Հայ-Նիւան, ուր կը գտնուին ժողվուած 60,000 զինուոր. ասոնց թիւը կ'աւելնայ օրէ օր։ Չինական նաւատորմը հրաման ստացեր է պաշտպանել Շան-Հայ-Նիւան։

Շատ մը միջոցներ ձեռք կ'առնուին արգիլելու համար Ճափոնցիներուն Բէքինի վրայ յառաջացումը։

Թիէնձինէն կը հեռագրուի թէ Եալու գետին վրայ չինացիներուն պարտութիւնը եւ նահանջը մեծ տխրութիւն պատճառած է հոն։

—=—

ՄԵԾ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

Հարաւային Ամերիկայի Արժանթինի հանրապետութեան մայրաքաղաքէն՝ Պուէնոս Այրէսէն երկուշաբթի օրը կը հեռագրեն եւրոպական թերթերու թէ Ռիօժա նահանգին մէջ մեծ երկրաշարժ պատահելով 2,000 հոգի մեռեր են. 20 հազար հոգի մնացեր են առանց բնակարանի։

* * *

ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

Բարիզ, 31 Հոկտեմբեր

Օրագիրները կը ծանուցանեն թէ պատերազմական նախարարութեան պաշտօնեայ սպայ մը ձերբակալուեցաւ իբր օտար պետութեան մը լրտես։ Այս սպան օտար երկրի մը կը վաճառէ եղեր Ալպեան սահմանագլխին ամրութեանց վրայ տեղեկութիւններ։

Պերլին, 1 Նոյեմբեր

Կոմս Քաբրիվի Զուիցերիա գնաց։

Քէօլն, 1 Նոյեմբեր

Երկրագործութեան նախարարը հրաժարական տուաւ. կայսրը ընդունեց։

Մատրիտ, 1 Նոյեմբեր

Թագուհին Պ. Սակասթայի յանձնեց կազմել նոր նախարարութիւնը։

Կարդալ Ներքին Լուրերը
Չորրորդ երեսը

«ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1894

Շաբաթ 22 Հոկտեմբեր (Հ. Տ.)
3 Նոյեմբեր (Ն. Տ.)
Տ. Թ. Հ. ՌՅԽԳ — 1343
Թուական Հիճրէթի 1312, Ճէմազիւլ էվվէլ 5
Մէնէի Մալիյէ 1310, Թէշրինի էվվէլ 22

Կրօնական

Դշ. Սրբոց երկոտասան վարդապետացն՝ Ռէթէոսի, Դիոնէսիոսի, Սեղբեստրոսի, Աթանասի, Կիւրղի Երուսաղիմացւոյն, Եփրեմի խուրին ասորւոյ, Բարսղի Կեսարացւոյն, Գրիգորի Նիւսացւոյն, Գրիգորի աստուածաբանին, Եպիփանու կիպրացւոյն, Յովհաննու ոսկեբերանին եւ Կիւրղի աղեքսանդրացւոյն։

Կէս Օր—6 55

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶԻ
Կիրակնօրեայ ուսանողներու համար
Կիրակի օրերն ալ մինչեւ եւրոպական ժամը 10 վաճառատունս բաց է.

Բ. ԱՐՇԱԿԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ
Թղթավաճառանոցը
ՂԱԼԱԹԻԱ, Թիւ 14 Մէրթէպանի փողոց
Կ. ՊՈԼԻՍ 4—4

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԼԻՔԻՏԱՍԻՕՆ
Առեւտուրի դադարում
ԿԱՐԱՊԵՏ ԲԻԽԹԻԿԻԼԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
Վաճառական զոհարեղինաց եւ ճոխութեանց
Նախապէս Մեծ շուկային մէջ հիմա ի Բերա Սիւմպիւլ փողոց, թիւ 1, Թիւնէլին դէմ։
Լիքիտասիոնը քանի մը օր միայն պիտի տեւէ։ 1—20

ԴԵՐՁԱԿ
ԼԵՒՈՆ Կ. ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ
Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ իր խանութը Թարագճըլար փողոցէն փոխադրած է Սուլթան-Համամ, մեծ Երկիւատիս խանի դէմ Բալաս խան, Բ. յարկ թիւ 22, ուր ըստ առաջնոյն պատրաստ է իրեն դիմող անձերը կատարելապէս գոհացնել թէ՛ ձեւերու վայելչութեամբ եւ թէ՛ գիներու վերջին աստիճան աժանութեամբ։ 2—5

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
ՆԵՐՍԷՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
Ուզուն չարշի պաշի, թիւ 418
Շէրիֆ Բաշա խանի դէմ
Արդէն ծանօթ թղթավաճառատունս ուր կը գտնուին գրասենեակի ամէն պիտոյք՝ քաջալերուած իր յաճախորդներէն կազմակերպած է տպարան մը ուր կը պատրաստուին մանաւորապէս Այցաքարդ, հարսանեաց հրաւիրագիր, մահազդ, շրջաբերական, հաշուեցուցակ, Նամակագլուխ եւ այլն, կատարեալ մաքրութեամբ եւ խիստ չափաւոր գիներով։
Կը հրաւիրուի յարգոյ հասարակութիւնը հաճիլ փորձել։ 10—24

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԻ ԴԱՍԵՐ
Անգլիացի տիկին մը կը փափաքի անգլիերէնի եւ մատենագրութեան դասեր տալ իր տանը կամ ընտանիքներու մէջ։
Տեղեկութեանց համար դիմել Շանսըլըրի փողոց Թիւ 8, ռուսական Հիւպատոսարանին ետին։ 12—15

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Խմբագրութեան, թարգմանութեան հաշուակալութեան
Բիւյիւք Այպուտ խան, Թիւ 4. Մարբուչճըլար իչի, Ստամպօլ. Ամէն օր կէս օրէն վերջը
Սոյն գրասենեակի տնօրէնը, որ երկար տարիներ Օսմ. դատարանաց մէջ զանազան պաշտօններ վարելէ յետոյ այժմ փաստաբանութեան հետեւած է, կը վարէ սոյն գրասենեակի տնօրէնութիւնը։
Կը խմբագրէ «Թուրք.» լեզուաւ Օսմ. ամէն Նախարարութեանց եւ մասնաւորապէս դատարանաց ուղղելի ամէն կարգի եւ տեսակի աղերսագիր, իթիրազ, լահիա, բրօթէսթօ ինչպէս նաեւ ընկերական, առեւտրական եւ վաճառականական պայմանագիր, ծրագիր, մուրհակ, նամակ, յօդուած, ազդագիր եւայլն։
Ընծեռած է ամէն միջոց եւ ձեռնհաս անձանց աջակցութիւնն, որոնց օժանդակութեամբ կը ստանձնէ,
Խմբագրութիւն՝ օտար տէրութեանց Կ. Պոլսոյ հիւպատոսարանաց եւ Պատրիարքարանաց ուղղելի դատական, առեւտրական, վաճառականական եւ ընկերական նմանօրինակ ամէն կարգի եւ տեսակի գրութեանց՝ հայ. յուն. գաղ. անգղ. գերմ. ռուս. իտալ. սպան. եբրայեց. եւ սուլղ. լեզուօք։
Թարգմանութիւն՝ [illegible] լեզուօք խմբագրեալ նմանօրինակ ամէն կարգի եւ տեսակի գրութեանց որ լեզուի որ կը պահանջուի։
Հաշուակալութիւն՝ շուտ եւ կնճռալից հաշուոց. Տոմարակալութեան գրութեան վերածումն անվրէպ [illegible]։
Գաղտնապահութիւն, ճշդապահութիւն, ուղղամտութիւն երաշխաւորեալ։ 147—180

ՏՊԱՐԱՆ, ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
ԵՒ
ԳՐԱՏՈՒՆ
Գ. Պաղտատլեան
ՆՈՐ
ՕՐԱՑՈՅՑ
1895
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ
Բուն օրացոյց եւ Տոմարական գիտելիք, ճըշգրիտ, ըստ կարգաւորութեան Տօնացուցի։
ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ
(ՃՈԽԱՑԵԱԼ)
Օսմ. Կայսրութիւն. — Սուլթանք Օսմ. Կայսրութեան. Աւագանի Կայս. պալատան, Նախարարք Բ. Դրան, Մեծ պաշտօնատարք մայրաքաղաքիս, Հրամանատարք բանակաց. Կուսակալք նահանգաց, Յատուկ կառավարչութիւնք, Օսմ. Դեսպանք եւ Նուիրակք օտար երկիրս. Դեսպանք, Նուիրակք, եւ Հիւպատոսք օտար տէրութեանց ի Կ. Պոլիս. Հայազգի աստիճանաւորք եւ պաշտօնեայք Օսմ. Տէրութեան.
Հայրապետութիւն Հայոց, Ազգ. Կեդր. Վարչութիւն, Պաշտօնեայք Ազգ. Պատրիարքարանի, Պատրիարքութիւն Ս. Երուսաղեմի, Վիճակացոյց եկեղեցեաց, քաղաքաց, քահանայից եւ Թաղ. Խորհրդոց մայրաքաղաքիս, Առաջնորդութիւնք Թուրքիոյ եւ Հովուութիւնք, Կաթողիկոսունք եւ Պատրիարքունք Հայոց, Հռովմէական եւ Բողոքական Հայ համայնքութիւնք, Պատրիարքունք եւ Ազգապետք օտար ազգաց։
Օսմ. միջազգային Թղթատարութիւն, Օսմ. Ներքին Թղթատարութիւն, Սակագինք Օսմ. Թղթատարութեան, Կանոնագիր հեռագրութեանց Եւրոպական եւ Ասիական Թուրքիոյ, Սակագինք հեռագրաց միջազգային Թելերու, (Թարիֆա) Կանոնագիր դրոշմաթղթի, սակագինք դրոշմաթղթի, Արժէք օտար դրամոց, Ծանուցմունք եւ Ազդք։
Գին 40 փարա։
Պասի Օրացոյց 1895 թուականին
(հրատարակեալ)
6—20

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԿԱՏԱՐԵԱԼ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ
ԵՒ
ԱՐԿԱԾԱԼԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Հիմա պէտք է ետ դառնանք ու սիրային տարօրինակ վէպ մը պատմենք։

. . . .

—Այս անգամ, Պ. Ֆիրմէն, ապահով եմ որ հեռուէն սուլելու ձայն մը լսեցի... կառախումբն ըլլալու է։

Պ. Ֆիրմէն շնորհալի անտարբերութեամբ տողերուն շարժումով մը իր սիկարը նետեց ու յօրանջելով՝ թեւերը պրկեց, ինչ որ ոստում մը ընել տուաւ այն որսի ձիերէն մէկուն, զոր այս երկու սպասաւորները բռներ էին Օրլէանէն Լիմօժ դացող երկաթուղիի գծին վրայ Թէյլէ-Լէ-Բայէօյ կայարանին սանդուղին առջեւ։

Յետոյ ծնօտը խախտելու չափ յօրանջելէ ետքը, Պ. Ֆիրմէն պատասխանեց.

—Կարելի է Նըսըրէն է եւ կամ ուրիշ կառախումբ մը... կամ թէ ապրանքի կառախումբ մը...։ Բայց ձեզի ի՞նչ, Թիմ... ինչպէս նաեւ ինծի ի՞նչ...

Եւ որովհետեւ Թիմ իր անգլիական պաղարիւնութենէն դուրս չէր ելլեր, միւսը շարունակեց.

—Հոգ մի՛ ընէք, Թիմ, կառախումբը միշտ շուտ կը հասնի։ Աղէկ մը ճաշեցէք, սուրճերնիդ խմեցէք, հանգիստնիդ նայեցէ՛ք...։ Երբ որ է ձի կը հեծնենք ու մինչեւ իրիկուն կը վազենք, մի՛ վախնաք։

—Անշուշտ, շատ աղէկ ճաշեցի, պատասխանեց Թիմ. Պ. Կոմսը կը հրամայէ որ ճամբորդութեան ատեն բանէ մը չզրկուինք։

—Եթէ չհրամայէ ալ՝ մենք դարձեալ միեւնոյն բանը պիտի ընենք...։ Մարդ իր առողջութեանը հոգ տանելու է, անանկ չէ՞։ Գալով որսորդութեան...

Եւ Պ. Ֆիրմէն ուսերը անանկ մը ցնցեց որ, յայտնի էր թէ որսորդութեան բնաւ կարեւորութիւն չէր տար։

—Վա՛յ, ըսաւ Թիմ, ընկերոջը նայելով անանկ աչքով մը, որու մէջ ըրթութեան նշոյլ մը յայտնի կը տեսնուէր, —որսը չէ՞ք սիրեր, Պ. Ֆիրմէն...

—Ե՛ս, ե՛ս...։ Գործը գիտէ...։ Օրինակի համար շատ կը սիրեմ ագարակները մտնելով նապաստակներ բռնել եւ իրիկուան, գեղեցիկ խորովիք մը ուտելէ ետքը, բարեկամներուս հետ թուղթ խաղալ...։ Բայց առտուընէ մինչեւ իրիկուն ձիու վրայ հեծած մեր տէրոջը ետեւէն վազել...

Թիմ գլուխը ցնցեց։

—Դուք որսը չէք սիրեր, պարոն Ֆիրմէ, ըսաւ, եւ ոչ ալ մեր տէրը կը սիրէք։

—Ինչո՞ւ պիտի սիրեմ, պատասխանեց Ֆիրմէն հեգնութեամբ։ Ի՞նչ զարմանալի էք...։

Թեթեւ կարմրութիւն մը ծածկեց Թիմի այտերը։

—Ինչո՞ւ պիտի սիրէք մի... վասն զի բարի, գթասիրտ եւ առատաձեռն է, վասն զի սրտի բոլոր յատկութիւնները ունի, — եւ հետզհետէ գրգռուելով՝ իր խօսքը աւարտեց սա բառերով, որոնք անգլիացի ծառային բոլոր գաղափարները կ'ամփոփէին. — վասն զի կատարեալ ճենթլմէն մըն է։

—Այո՛, կը խոստովանիմ, պատասխանեց Պ. Ֆիրմէն, որ չէր կրնար ճըշմարիտ թերութիւն մը գտնել այն տիրոջ դէմ, զոր Թիմ եռանդագին կը պաշտպանէր, —Այո՛, կը խոստովանիմ որ չար չէ...։ Բայց ան եղեր է կամ ուրիշ մը, միշտ մէկուն ծառայութեան մէջ ըլլալու է, չէ՞ մի...։ Ըսել է ինքզինքնուս տէրը չենք...։ Ուրեմն...։ Բայց դուք, Թիմ, դո՛ւք զարմանալի մարդ էք...։ Ձեր տէրը կը պաշտէք...։ Իրեն համար պատրաստ էք ինքզինքնիդ կրակը կամ ջուրը նետելու...

—Այո՛, պատասխանեց անգլիացին, իրեն համար ասոնք եւ ասոնցմէ աւելի բաներ ալ կ'ընեմ, պարոն Ֆիրմէն, եւ այսպէս ինքզինքս զոհելով Պ. Կոմսին համար՝ իրեն ունեցած պարտքիս մէկ պզտիկ մասը միայն վճարած կ'ըլլամ։

—Հա՛, այո՛, դարձեալ ձեր Լոնտոնի պատմութիւնն է, անանկ չէ՞, ըսաւ Ֆիրմէն անարգանօք։

Այս անգամ անգլիացին բոլորովին կարմրեցաւ։

—Պարոն Ֆիրմէն, ըսաւ ծանր եղանակով մը, Պ. Ֆէտօր ինծի օգնելու եւ չձգելու համար որ սպաննուիմ, չմտածեց իսկ որ ինքն ալ կրնար սպաննուիլ,

—Հոն ոստիկաններ կային...

—Որոնք կը թողուին որ Թոմ Սէյըրս գլուխս քարերուն զարնելով ջախջախէ...։ Եւ Թոմ Սէյըրս... ո՛չ, պարոն Ֆիրմէն, չէք կրնար երեւակայել թէ Թոմ Սէյըրս ո՛րքան ուժով էր։

Թիմ խօսած ատեն ոտքով ձեռքով շարժումներ կ'ընէր։

Եւ կը ներկայացնէր այն տեսարանը, որ միշտ յիշողութեանը առջեւն էր, երբ ինքը, Լոնտոնի դժոխքին մէջ թափառական դատարկապորտ մը, ինկած էր Սէյըրս կոչուած թշուառականի մը ձեռքը, որ զինքը կը ղրկէր մուրալու, թերեւս իսկ գողութիւն ընելու, ո՞վ գիտէ... եւ կանոնաւորաբար կը թողէր զայն, երբ բան մը չբերէր։

Ֆէտօր Սթրօկանօֆ կոմսը, որ գիշեր մը ոստիկաններու հետ Լիթըլ Լէյնէն կ'անցնէր բարքերու ուսումնասիրութիւններ ընելու համար, լսեր էր Թոմ Սէյըրսի պատկանող Թիմ Բիրի փոքրի հեծկլտուքները, վասն զի Թոմ Սէյըրս գինով անկիւնի մը կատաղի ուրախութեամբ կը ծեծէր զայն.

Թոմ Սէյըրս տղուն մազերէն բռներ էր ու գլուխը կատաղութեամբ քարերուն կը զարնէր...

Արիւնը անընդհատ կը վազէր եւ Թոմ Սէյըրս միշտ կը շարունակէր։

Եւ հակառակ Ֆէտօր Սթրօկանօֆ կոմսին ընկերացող ոստիկաններուն ըրած դիտողութիւններուն եւ անոնց ցած ձայնիւ տուած խորհրդին թէ «Միլօ՛րտ, այս գործին մի՛ խառնուիք, թէ՛ դուք ծեծ կ'ուտէք եւ թէ մենք», Ֆէտօր վայրենիին վրայ յարձակեցաւ եւ ստիպեց որ տղան թողու։

(Շարունակելի)

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. Ելմտական Նախարարութեան հին հաշիւներու հաշուակալ անուանուեցաւ տասանորդի եւ տուրքերու ընդհանուր վարչութեան օգնական Հագգը էֆէնտի։

Սէլանիկի նահանգին Տէֆթէրտար անուանուեցաւ Մուսթաֆա պէյ, նախորդ Տէֆթէրտար Գասթէմոնիի։

Արքունի տպարանին տնօրէն անուանուեցաւ Կրթական Նախարարութեան քննիչ ժողովին անդամներէն Սալահէտտին պէյ։

Այտընի նահանգին Խօսէմիշ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Հիւսնի պէյ, գայմագամ Չէշմէի, որուն յաջորդեց Ճէլալ պէյ, գայմագամ Նազիլլիի, եւ ասոր յաջորդեց Հագգը էֆէնտի, գայմագամ Խօսէմիշի։

Ատանայի Իչէլ գաւառին նախնական դատարանի պատժական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Մուսթաֆա Սապրի էֆէնտի, նախորդ նախագահ պատժական ճիւղի նախնական դատարանի Բրէզրինի։

Գըրգքիլիսէ գաւառին նախնական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանուեցաւ Իպրահիմ Խալիլ պէյ, ընդհանուր դատախազի օգնական նախնական դատարանին Վիզէ գաւառակին, որուն յաջորդեց Դատական նախարարութեան վիճակագրութեանց դիւանի քարտուղարներէն եւ Իրաւագիտական վարժարանի նախկին աշակերտ Սիւլէյման էֆէնտի։

Սպարապետի Դրան դատական ճիւղին նախագահ անուանուեցաւ Միւշիր Մէհմէտ փաշա, նախագահ հեծելազօրքի ճիւղին։

ԶԱՐԻՆ ՄԱՀԸ. Երէկ առաւօտ Պէօյիւքտէրէի ռուսական դեսպանատան մատրան մէջ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Ռուսիոյ Աղեքսանդր Գ. Կայսեր համար, որուն մահուան հեռագիրը եկած էր հինգշաբթի գիշեր։ Արարողութեան ներկայ էին Պ. Նէլիտով, դեսպանատան եւ հիւպատոսարանին պաշտօնէութիւնը, Ռուսական շոգենաւային ընկերութեան պաշտօնեաները եւ այլն։

Ղալաթիոյ ռուսական երեք վանքերուն մէջ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ երէկ առաւօտ Զարին համար։

Բոլոր պետութեան դեսպանատունները, հիւպատոսարանները, պահականաւերը եւ ռուսական ընկերութեան շոգենաւերը կէս պարզած են իրենց դրօշակները ի նշան սուգի։

Ցունաց Պատրիարքարանի փոխանորդը Պէօյիւքտէրէ երթալով երէկ, Տ. Նէոֆիթոս Պատրիարքին ցաւակցութիւնը յայտնեց Պ. Նէլիտովի։

Ի ՆՊԱՍՏ ՍՐԿԱՆԴԵԱԼՆԵՐՈՒՆ. Վհհ. Սուլթանին բարձր նախագահութեամբ Քաղաքապետութեան պաշտօնատան մէջ կազմուած Նպաստամատոյց յանձնաժողովը մինչեւ հինգշաբթի հաւաքեալ գումարները գանձած է ի նպաստ երկրաշարժին արկածեալներուն.

	Ղրուշ	
Գումար Նախորդ ցանկին	6,164,135	
Պէրութի նահանգէն ու շըրջականերէն	159,218	
Հալէպի նահանգէն ու շըրջականերէն	142,694	
Պասրայի նահանգէն ու շըրջականերէն	34,073	
Եանեայի նահանգէն ու շըրջականերէն	10,146	
Սըվազի նահանգէն ու շըրջականերէն	27,816	30
Ափրիկեան Տրիպոլսէն	35,675	
Տիարպէքիրէն	23.423	
Զըթալճայէն	3,838	20
Գօզմա Քազիրզա ընկերութիւն	540	
Ժիլօրօղլը	54	
Մատրիտի գերմանական դեսպան Պ. Ռատովից	2,365	
Գահիրէ բնակող Ալի Քեամիլ էֆէնտի	122	
Վաճառական Կամսարական եղբարք	226	
Լազարօ Քօլլաս էֆէնտի	108	
Տոխանիզատէ Մէհմէտ եւ Թէվֆիգ էֆէնտի	108	
Կերպասի վաճառական Մէհմէտ Սայիտ էֆէնտի	216	
Գումար	6,604,747	10

* *

Գարթալի շրջանակին մէջ երկրաշարժէն վնասուած կալուածներուն բաշխուած է.

132 իսլամ ընտանիքի		71,387
22 հայ	»	6,380
218 յոյն	»	103,400
	Գումար	181,367
	Ասկից առաջ բաշխուած	2,066,259.20
	Մինչեւ ցարդ բաշխուած	2,247,626.20

ՔՈԼԵՐԱՆ. Պրուսայի մէջ, Հոկտեմբեր 18էն 19 ոչինչ։ Հոկտեմբեր 19էն 20 բռնուեր են 3 հոգի, որոնց մին մեռեր է

— Պանտրմայէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ առողջապահական շղթաներ հաստատուեր են Մանեասայի մէկ քանի գիւղերուն շուրջը, ուր կասկածելի դէպքեր պատահեր են։

— Թուզլայի մաքրանոցին մէջ այժմ քարանթինայի կը սպասեն 19 նաւ եւ 129 ճամբորդ։

— Առողջապահական վարչութիւնը երէկ իրիկուն կ'իմացնէր մեզ թէ երկաթուղիով Անատոլուի ներսերէն եկողները 10 օրուան քարանթինայի պիտի սպասեն Թուզլայի մէջ. կառախումբերը չպիտի հանդիպին Ատա-Բազարի եւ Իզմիտի կայարանները։

ԿԵՂԾ ԲՌՈՄԷՅՆԵՐԸ. Առեւտրական եւ Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան քարտուղարներէն Նաշիտ պէյ քարտուղար կարգուած է Ղալաթիոյ Պորսային վարչութեան, փոխանակ Սթէլիանոսի, որ կեղծ բռոմէյներու գործին համար բանտարկուած է։ Նոյն վարչութեան հաշուեքննիչ կարգըւած է Թընկըրեան Մկրտիչ էֆէնտի։

Կեղծ բռոմէյներու գործին վերաբերեալ քննութեանց տեղեկագիրը Մեծ. Եպարքոսին կողմէ յանձնուած են Պետական Խորհրդին, որ ղրկած է զանոնք իր Նախնական դատարանի ընդհանուր դատախազին։

Ոստիկանութեան Դուռը նախնական դատարանին յանձնեց Սթէլիանոսի մեղսակից լումայափոխին, Տաննէթթոյի նկատմամբ կատարուած քննութեանց տեղեկագիրը։ Ասոնց արարքը իրրեւ նենգութիւն նկատուած է, եւ հարցաքննիչ դատաւոր Քէմալ պէյի յանձնըւած է անոնց հարցաքննութիւնը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ վարժարանին տնօրէն կարգուած է Էտիրնէի նահանգին կրթական տնօրէն Սայիտ պէյ, որ պիտի վարէ նաեւ առեւտրական պատմութեան եւ տնտեսագիտութեան ուսուցչի պաշտօնը։

Նոյն վարժարանին Փրանսերէնի, առեւտրական թղթակցութեանց եւ թարգմանութեան ուսուցիչ կարգուած է Սուլթանիէ վարժարանին Թարգմանութեան ուսուցիչ Սայիտ պէյ։

Հանքաբանութեան, երկրաբանութեան, բնագիտութեան եւ քիմիագիտութեան ուսուցիչ՝ կայսերական Թանգարանին տնօրէնի օգնական Խալիլ պէյ։

Առեւտրական աշխարհագրութեան ուսուցիչ՝ բարձրագոյն նախակրթարաններու վարչութեան տնօրէն Ազմի պէյ։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլիական նաւատորմը Իզմիր գացեր է։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ տնօրէն Պ. Լա Ֆիւանդ հինգշաբթի իրիկուն մայրաքաղաքս եկաւ Բարիզէն։

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ. Գոնիայի Եէվլաճ գիւղաքաղաքին շուկային մէջ երեքշաբթի գիշեր հրդեհ ծագելով, հարիւրէ աւելի տուն ու խանութ այրեր են։ Բարեբաղդաբար մարդու կորուստ չէ պատահած։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

(Ուրբաթ 21 Հոկտեմբեր)

Ընթացք փոխանակագրոց

Երեք ամիս Լոնտոնի վրայ	110 7½
» » Բարիզի »	22 27½

Կօնսօլիտէ

Բացուեցաւ	27 34
Գոցուեցաւ	27 38

Թահվիլաթը Օսմանիյէ

Իրիկուն	97

Ընթացք արժէթուղթերու

Փոխառութիւն Սէրի A.	64 25
» » B.	43 75
» » C.	27 87

Բաժնէտոմսք

Բուժէլի երկաթուղի	ֆր.	124
Թրամվէյ	ոսկի	7 98
Ռէժի		20 29
Օսմ. Ապահովագր. ընկեր	ոսկի	5 08
Սիկարէթ	ոսկի	1 80
Քրէտի Ժէնէրալ Օթօմ.	ոսկի	9 08

Ընթացք դրամներու

Օսմ. ոսկի	100 —	20 ֆր.նոց	87 28
Մէճիտ	108 01	Անգլ. ոսկի	110 16
Պէշլիք	103 —	Մարք Գեր. ոսկի	107 20
Մէթալիք	98 20	Իմբէրիալ	90 05
Խաֆիյէ	18 —	Քրիմից	51 50
Հկս. Ղ. Պորսայի	6 —	Ռուպլի Թուղթ	8 25

Ս. Ե. եւ Ե.

ՄԵԹԱՔՍԱ ԵՂԲԱՐՔ

Զուտ խաղողի գինիէ շինուած
կոնեակ ու զուտ յունական գօնեաք

Հայթայթիչ Յունաստանի եւ Եւրոպայի թագաւորաց եւ Յունաստանի գահաժառանգ Կոնստանդին իշխանին

Վարձատրեալ հետեւեալ ցուցահանդէսներու մէջ

Գօնեաքի համար ոսկի շքադրամ 1894ի Բրակայի, Վիէննայի, Անվէրսայի եւ Լիոնի ցուցահանդէսներէն. ոսկի շքադրամ ալքոլի եւ իքսիրի համար 1894ի Բրակայի ցուցահանդէսէն, նոյնպէս եւ ոսկի շքադրամ մը ճերմակ գինիէ շինուած գօնեաքի համար։ 1893ի Շիքակոյի ցուցահանդէսէն ալ մեծ վարձատրութիւն միսքէթ խաղողէ շինուած գօնեաքի համար.

Տարեկան վաճառում 2 միլիոն Ֆրք։

1893 օգոստոսի սկիզբէն մինչեւ 1894 փետրվարի վերջը Տաճկաստանի այլեւայլ կողմերը, Պուլկարիա, Ռումանիա, Ռուսիա, Աւստրիա, Ալմանիա, Սերպիա, Եգիպտոս, Հապէշիստան, Անգլիա, Պելժիքա, Ամերիկա, Պարսկաստան եւ Հնդկաստան ղրկուած են 21902 սնտուկ ու 491 տակառ գօնեաք՝ 7528 սնտուկ ու 70 տակառ Լոյտի, 1697 սնտուկ ու 70 տակառ ալմանիական, 1184 սնտուկ ու 4 տակառ Մէսաժըրի, 132 սնտուկ Ֆրէսինէի, 6487 սնտուկ ու 168 տակառ իտալական, 1009 սնտուկ ու 5 տակառ Բանէլլնիք, 856 սնտուկ ու 43 տակառ ռուսական, 437 սնտուկ ու 9 տակառ Ճօնսընի եւ 5572 սնտուկ ու 122 տակառ Խտիվիէ շոգենաւով,

Այս արտածութիւնք կ'ապացուցուին շոգենաւերու գործակալներուն տուած վկայականներով, զորս վաւերացուցած է Բիրէայի Թաղապետութիւն։

Գործարանին ամբարանոցներուն մէջ միշտ 500 հազար օխա գօնեաքի մթերք մը կայ պատրաստ։

Փափաքողք կրնան Բիրէայի մէջ Արիսթիտի Վալիրիոսի եւ Նիքիթա եւ Դաքօ Տիսմիա եւ երկաթուղիի կայարանի եօթը ամբարանոցները այցելելով՝ պատրաստ մթերքին քանակութիւնը անձամբ տեսնել։

Սոյն գօնեաքին միմիայն խաղողի գինիէ շինուածու զուտ ըլլալը կ'երաշխաւորեն Մէթաքսա եղբարք 100 հազար Ֆրանքով։ Անոր զուտ ըլլալը կը վկայեն նաեւ շիշերուն վրայ պլլուած թղթերուն մէջ նշանաւոր բժիշկներու եւ տարրագէտներու տուած գրաւոր վկայականները։

Հիւանդանոցներու մեծ մասին մէջ Մէթաքսայի գօնեաք կը գործածուի։

Մէթաքսա եղբարց Բիրէայի մէջ Աքրօլօն կոչուած տեղը ունեցած «Ամպէլիս» գործարանին մէջ խաղողի ալքօլէ ամէն տեսակ իքսիր եւ ընտիր ռոմ շինուելով, տակառով կը ծախուի։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՃԵՐՄԱԿ ԳԱՄԷԼԻԱ

Կը փութամ ծանուցանել արգոյ յաճախորդներուս թէ Գալիաքճըլար-Պաշիի «Երկաթուղի» (շմէնտըֆէր) նշանակով հանրածանօթ վաճառատունս վերջնապէս գոցած եւ անոր փոխարէն ուրիշ մը բացած եմ Ճերմակ Գամէլիա անուան ներքեւ, Սուլթան Համամ, Եէնի-ճամի փողոց թիւ 3։

Այս անգամ Եւրոպայէն բերել տուած եմ բազմաքանակ մթերքներ ամէն տեսակ պաստառներու (խումաշ) բամպակէ, բրդէ եւ մետաքսէ. այս վերջիններէն, ի միջի այլոց, սաթէն լիւքս, շանժան սիւրա, ալպաս, մուարէ, արմիւր, փոլոնէզ, տամասէ, բէնկալէն, բրոնժէ, բլիւշ, ֆրէվի տը Շին եւ այլն եւ այլն,

Նաեւ զանազան սաւաններ (պասմա) սուգի եւ կէս սուգի համար տեսակ տեսակ սեւ շալեր, եւ օժիտի համար ալ ճերմակ կտաւ։

Մէկ խօսքով ամէն ճաշակ գոհացընելու հոգ տարուած է։ Ապրանքներու նկատմամբ տեսակներու Զանազանութիւն, Գեղեցկութիւն, Դիմացկունութիւն եւ գիներու Չափաւորութիւն, ինչպէս մինչեւ հիմա, ասկէ ետեւ ալ վաճառատանս սկզբունքը պիտի մնան։

ՄԱՐՏԻԿ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՕԳՏԱԿԱՐ ԱԶԴ

Ժիլէ եղբարց անուշահոտութեանց տունը, (Բարիզ, Օփէրայի Ծառուղին Թիւ 6), պատիւ ունի ծանուցանել իր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ իր արտադրութիւնները կեղծուելով կը ծախուին հրապարակին վրայ, մանաւանդ կէս եւ մէկ լիպրանոց թիւ 8 օ տը քօլօնեի շիշերը։

Գնողներ, իրենց ապահովութեան համար, պէտք է պահանջեն որ իւրաքանչիւր շիշի վրայ թիւ 8ին տակ փակցուած ըլլայ գործարանի դրոշմը ներկայացնող էթիքէթը։ 6—8

Տրք. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ
ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ (ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852)
Թիւ 396, Մեծ փողոց Բերայի

Տրք. Խաչատուրեան եւ որդի ատամնաբուժական տունն որ մայրաքաղաքիս ամենէն հինն եւ վստահելին կոչուելու պատիւն ունեցած է, ըստ փափաքանաց իւրեանց բազմաթիւ յաճախորդաց մասնաճիւղ մը հաստատած է ի Բերա Մեծ փողոց Թիւ 396։ (Եանիքի գարեջրատան վրայի առաջին յարկը, ճիշդ Զուպոֆեան գոհավաճառաց դէմը)։

«Բացի կիրակիէ ամէն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր»

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ՅԱՄԻՆ 1880

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ — Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

MARQUE DEPOSÉE

Մասնաճիւղ կը գտնուին Օսմանեան ամեն գլխաւոր քաղաքաց մէջ

Թէյի գործածութեան ընդհանրանալովը, թէյի ճաշակն ալ նրբացած է, որով թէյի առեւտուրն վաճառականութենէ աւելի արուեստ մըն է, որ միայն երկարատեւ եւ ճոխ փորձառութեամբ կ'ստացուի։

Մեր տունն, որ արդէն հանրածանօթ էր բազմամեայ ընդարձակ գործառնութեամբք, այս տարի եւս իր մասնաւոր գործակալաց ձեռամբ գնած է բազմազան եւ խիստ մեծաքանակ ընտիր թէյեր Չինաստանի, Ճավայի, Սէյլանի եւ Հնդկաստանի գլխաւոր արտադրիչներէ եւ արդէն հասած են մեզ, եւ հետզհետէ պիտի ստանանք թէյեր, որք գերընտիր հոտաւէտութեամբ ամէն ճաշակի յարմար ըլլալով հանդերձ գներու անհամեմատ աժանութեամբ մեզ մատուցած առաւելութիւնք, մեր տան դէմ մրցումն անկարելի կ'ընեն։

Մեր բազմաթիւ յաճախորդաց պահանջմանց լաւ եւս գոհացում տրուելու համար ընդարձակած ենք մեր ամբարանոցն, ուր ամէն տեսակ ընտիր թէյեր թէ՛ սնտուկներու եւ թէ՛ այլ եւ այլ մեծութեամբ տուփերու մէջ մեծաքանակ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

Թէ՛ Կ. Պոլսոյ եւ գաւառաց, եւ թէ օտար երկրաց մէջ մեր տան ցուցած վստահութիւնն կը քաջալերէ մեզ առաւել եւս յարիլ մեր սկզբունքին, որ ուղղամտութիւն թէյերու տեսակի, չափի եւ գնոց մասին։

Մեր թէյերու առաւելութեանց ապացոյցներէն մին ալ այն է որ, հրապարակին վրայ մեր յատուկ նշանին կեղծերը չափազանց շատցան, որով մենք ալ պարտաւորեցանք փոխել զայն։ Ուստի կեղծերէն զգուշանալու համար կը խնդրենք որ միշտ փնտռէք մեր տան ՅԱՏՈՒԿ ՆՈՐ ՆՇԱՆՆ ու հասցէն, Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ եւ Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ, Ճէլալ պէյ խան թիւ 10, Պահճէ-Գաբու։

ՍԻՆԿԵՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ամենամեծ Յաղթանակը

ՇԱՀԱԾ Է ՇԻՔԱԿՕՅԻ ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Բոլոր աշխարհի հանդէս՝ Սինկերի կարի մեքենայից բարձրագոյնը եւ իր օրինակաց [illegible] ազգացանցը համար, նորա ոյժագոյն ընտանեկան եւ արհեստական մեքենայից զբրուած են,

54 ՎԿԱՅԱԿԱՆ

Կեղծերէն զգուշացէք

Ճշմարիտ Սինկերի կարի մեքենայից իւրաքանչիւրին վրայ, անպատճառ գործարանի գծեալ յատկանիշը կը գտնուի։

Սոյն մեքենայք ի Պոլիս եւ ի գաւառս, [illegible] կողմանէ [illegible] մեքենաները միայն կը վաճառուին, որք են հետեւեալք։

1. Ի Ղալաթիա, Թիւնէլ փողոց, Սինկեր խան. 2. Ի Ղալաթիա. [illegible] կայարանի դիմաց թիւ 120. 3. Բերա, Կոլոթա Սէրայի դպրոցին դիմաց. 4. Պոլիս, Սուլթան Համամ թիւ 2։

ԲԱՒԶՈՒՐԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍԹԻՔ)
(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՃԱՄԱ)

Հանրածանօթ ՆՈՐԹԸ ՊՐԻԹԻՇ ՌԸՊԸՐ ընկերութեան

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան [illegible] մուճակները, որոնք իրենց վրայ [illegible] նշան մը կը կրեն, [illegible] կ'ըսուին։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար ատենէ ի վեր ծանօթ են եւ թէ մեր [illegible] գործածուած [illegible]։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը նշան մը եւ արտաքին կողմին ալ [illegible] մը պատուիրուած է իւրաքանչիւր [illegible]։ Կը վաճառուին Պոլիս եւ գաւառներ [illegible] Պոլիս, Փոստան Օղլու խան, Զորիք Կէչրոյի թիւ 13 մթերանոցը։

THE PATRIOTIC

«ՓԱԹՐԻՕԹԻՔ» ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
Հիմնեալ ի Տուպլին 1824ին

Դրամագլուխ 1,500,000 անգլ. ոսկի
Տարեկան եկամուտ աւելի քան 200,000

[illegible] ապահովութիւն. — Վնասները կը վճարուին փութով եւ [illegible]

Ընդհանուր գործակալք ՊԵՔԸՐ եւ ԷՏՈՒԱՐՏՍ
[illegible] խան, Պանք-Փողոց, Ստամպօլ

Ենթ. գործակալ ՄԻՀՐԱՆ ՍԱՐԵԱՆ
Ց. Համամի [illegible], Ստամպօլ
ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ
Իւզբէ խան, Ղալաթիա

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՀԱՅՐԵՆԻՔ»Ի